

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра загальної психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Затверджено на засіданні кафедри Про-
токол № 1 від 29. 08. 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Експериментальна психологія
Викладач (-і)	Белей Михайло Дмитрович
Контактний телефон викладача	067-9635642
Е-mail викладача	Mi_bela@ukr.net ; myhajlo.beley@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів – 9; 90 годин (90 год. аудиторних)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Кожний 3-й четвер місяця

Курс	2 курс		
		3 сем.	4 сем.
Семестр			
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції	12 / 4	24 / 8
	Семінарські заняття	18 / 8	36 / 10
	Самостійна робота	60	120
Мова викладання	Українська		

2. Анотація до навчальної дисципліни
<p><i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами ключових понять, формування у них високої професійної культури і компетентності; оволодіння майбутніми психологами комплексом знань, дозволить їм самостійно виявляти проблеми психологічного змісту у відповідній професійній галузі, здійснювати науково правильний підхід до планування експерименту, визначати предмет та об'єкт дослідження, його мету і завдання, підбирати адекватний методичний інструментарій; вироблення навичок перевірки експериментальних гіпотез, а також засвоєння способів і методів визначення валідності й надійності експериментальних підходів забезпечуватиме отримання достовірних наукових результатів і сприятиме формуванню основ наукової культури.</i></p>

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

<p>Метою викладання дисципліни є формування цілісного уявлення у студентів про специфіку наукового пізнання психічної реальності, репрезентовану теорією психологічного експерименту, що базується на загальнонауковій теорії експерименту і включає в себе відомості про способи планування, проведення та обробки даних, а також ознайомлення студентів з проблемами і нормативними вимогами експериментального методу в психологічному дослідженні.</p> <p><i>Основними цілями вивчення дисципліни є:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів з ключовими поняттями експериментальної психології, а також способами планування експерименту; - оволодіти навичками визначення основних структурних складових проведення експерименту (предмет, об'єкт, мета і завдання дослідження); правилами формулювання дослідницьких гіпотез та їх перевірки, а також вироблення дослідницьких навичок збору та інтерпретації емпіричних даних; - оволодіти найбільш широко вживаними в практичній роботі процедурами статистичної обробки даних, перевірки надійності й валідності експериментальних досліджень.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.

ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом наукової психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати й узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій, аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 + 24 = 36
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 + 36 = 54
самостійна робота	60 + 120 = 180

Ознаки навчальної дисципліни

Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
053 «Психологія»	2	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Експериментальна психологія та її місце у сис-	2	2	

темі психологічних дисциплін.			
Тема 2. Історія становлення експериментальної психології як особливої галузі психології. Витоки експериментальних досліджень у психології	2	4	
Тема 3. Методологія наукового дослідження. Види психологічних досліджень.	2	4	
Тема 4. Емпіричні методи в психології. Класифікація методів експериментальних досліджень.	4	6	
Тема 5. Етика психологічних досліджень.	2	2	
Тема 6. Організація психологічного дослідження	2	2	
Тема 7. Психологічний експеримент. Компоненти психологічного експерименту.	2	2	
Тема 8. Неекспериментальні методи психологічного дослідження	2	2	
Тема 9. Поняття валідності, види валідності	4	4	
Тема 10. Вимірювання як метод психологічного дослідження	2	2	
Тема 11. Експериментатор: його особистість і діяльність.	2	2	
Тема 12. Досліджуваний та його особистість.	2	2	
Тема 13. Поняття експериментальної вибірки.		2	
Тема 14. Експериментальні змінні.		2	
Тема 15. Планування експериментальних досліджень.	2	2	
Тема 16. Основні поняття математичної статистики.	2	2	
Тема 17. Кореляційні дослідження	2	2	
Тема 18. Факторні експериментальні плани	2	2	
Тема 19. Міри центральної тенденції. Міри мінливості.		2	
Тема 20. Аналіз зв'язку між змінними.		2	
Тема 21. Міри зв'язку в непараметричній статистиці		2	
Тема 22. Виявлення відмінностей у рівні прояву ознаки		2	
ЗАГАЛЬНА СУМА:	12+24 = 36	18+36 = 54	

**6. Система оцінювання навчальної дисципліни
3 семестр (2 курс 3 семестр) денна форма**

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	40 (10 x 4)
Тести до тем	25 (5 x 5)
Контрольна робота	20 (10 x 2)
Практичне завдання	5 (5 x 1)
Інд. завдання	10 (10 x 1)
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання курсу 4 семестр (2 курс 4 семестр) денна форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	20 (5 * 4)
Тести до тем	15 (3 * 5)
Контрольна робота	10 (5 * 2)
Практичне завдання	5 (5 * 1)
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання курсу 2 семестр (2 курс 3 семестр) ЗАОЧНА форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	10 (5 x 2)
Тести до тем	50 (10 x 5)
Контрольна робота	20 (10 x 2)
Практичне завдання	10 (5 x 2)
Інд. завдання	10 (10 x 1)
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання курсу 4 семестр (2 курс 4 семестр) ЗАОЧНА форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	10 (5 * 2)
Тести до тем	20 (3 * 7)
Контрольна робота	10 (5 * 2)
Практичне завдання	10 (5 * 2)
Залік/Екзамен	50

Максимальна кількість балів	100
-----------------------------	-----

1. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу 2 курс 3 семестр

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя		10				10				10				10				
Тести до тем			5		5		5		5		5							
Контрольна робота								10									10	
Практичне завдання														5				
Інд. завдання																		10
Всього за тижд.		10	5		5	10	5	10	5	10	5			10	5	10	10	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу 2 курс 4 семестр

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя			5		5				5			5						
Тести до тем		3		3			3			3		3						
Контрольна робота								5								5		
Практичне завдання														5				
Залік /Екзамен																		50
Всього за тижд.		3	5	3	5		3	5	5		3	5	3		5	5	5	100

Критерії оцінки практичного завдання

Відмінно (5) - завдання повністю відповідає розробленим вимогам; студент засвоїв понятійний апарат теми; студенти самостійно проаналізували додаткову літературу, узагальнили інформацію; матеріал подано структуровано, логічно, змістовно, лаконічно; до тексту підбрано візуальний ряд (не обов'язково до кожного слайду); наведено приклади аналізованих явищ; є перелік використаних джерел (2-5). Завдання підготовлено вчасно і презентовано на практичному занятті;

Добре (4) – завдання виконано відповідно до вимог; допущено незначні помилки при поясненні понять чи наведені прикладів; використано додаткову літературу; або ж матеріал подано недостатньо структуровано, змістовно, лаконічно; є перелік використаних джерел; завдання підготовлено вчасно. Або студенти підготували завдання відповідно всіх вимог без помилок, проте не бажали презентувати на практичному занятті;

Задовільно (3) – завдання виконано із певним недотриманням вимог: опора тільки на лекційний матеріал, відсутність візуального підкріплення теми; матеріал подано не систематизовано, не лаконічно; презентація надто мала або ж надто об’ємна; нема переліку опрацьованих джерел. Презентована на практичному занятті з помилками або ж не презентована.

Незадовільно (1-2) – виконано менше як 50% вимог, нема відповідності темі;
0 балів – презентація відсутня.

Викладач оцінює виконане завдання. Студенти самостійно на основі вимог до завдання та критеріїв оцінки оцінюють внесок кожного учасника групи у процесі виконання завдання. Оцінка один одного здійснюється у 5 бальній шкалі (як завдання) і носить рекомендаційний характер. Викладач виставляє оцінку кожному студенту на основі результатів виконаного завдання та враховує рекомендовану оцінку учасників підгрупи.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності.
Пропуски занять (відпрацювання)	Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини (відсутність оцінок (балів) за усні відповіді під час аудиторних занять) передбачає зниження балів, а у випадку невиконання навчального плану – повторний курс або відрахування.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Не передбачає зниження балів
Невідповідна поведінка під час заняття	Є неприйнятною
Додаткові бали	Можливі за виконання додаткових завдань
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: Coursera, prometheus.org.ua. www.ed-era.com.

8. Рекомендована література

1. Бедан В.Б. Експериментальна психологія: практикум для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА» Одеса: Фенікс, 202
2. Боснюк В. Ф. Експериментальна психологія: курс лекцій Харків: Електронне видання, 2016. – 182 с.
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
4. Галян О. І. Галян І.М. Експериментальна психологія [Текст] : навч. Посібник Рек. МОН. К.: Академвидав, 2012. – 400 с.

5. Галян О.І., Галян І.М. Експериментальна психологія. [Підручник] / Галян І.М., Галян О.І., Львів: СПОЛОМ, 2023. – 360с.
6. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник / В. В. Горбунова. Житомир, 2005. – 94 с.
7. Копець Л. Класичні експерименти в психології [Текст] : навч. Посібник Рек. МОН. К. : КМ Академія, 2010. – 283 с.
8. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. К.: Освіта України. – 2009. – 288 с. http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Klimchuk.pdf
9. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). [Навч. посібник] К.: МАУП, 2008. – 360 с.
10. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: навчально-методичний посібник. К.: Ніка-Центр, 2003. – 204
11. Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.

Допоміжна література

1. Галян І.М. Експериментальна психологія: методичні матеріали до практичних занять для студентів напряму підготовки 6.030102 Психологія та 6.030103 Практична психологія / Галян Ігор Михайлович. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2013. – 150 с.
2. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. К.: Київський університет, 2008. – 286 с.
3. Назарович В. Психологічні експертизи. З досвіду роботи / В. Назарович, Ю. Ветрова. //Психолог. – 2008. – №33. – С.15–20.

Інформаційні ресурси

<https://www.journals.elsevier.com/journal-of-experimental-child-psychology>
<https://www.apa.org/pubs/journals/cep/index>
https://uk.wikisla.ru/wiki/Journal_of_Experimental_Social_Psychology
https://pidru4niki.com/17990126/psihologiya/eksperimentalna_psihologiya
http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/1321/KURS_LEKC_J_Matematichni_metodi_v_psihologiji.pdf
<http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/8beef59e0ce8407cbfded9ba3c577d20.pdf> <https://academia-pc.com.ua/product/181>
Способи роботи з програмою SPSS http://www-01.ibm.com/support/knowledgecenter/SSLVMB_21.0.0/com.ibm.spss.statistics_21.kc.doc/pv_welcome.html?lang=en
Статистичні програми <http://www.statsoft.com/>
Навчальні матеріали
http://pidruchniki.com/17100221/psihologiya/statistichniy_metod_psihologiyi
Он-лайн тести <http://b-t.com.ua/test.html>
Он-лайн ресурси
http://stud.com.ua/50296/psihologiya/parametrichni_neparametrichni_protседuri_statistichnogo_analizu_danih

Викладачі *Белей Михайло, Мицкан Тетяна*